

Depozītu sistēma iepirkumu rezultātu apstrīdēšanas gadījumos

Saeima 2016. gada 15. decembrī beidzot pieņēma ilgi tapušo un sen gaidīto jauno **Publisko iepirkumu likumu**, kurā, citu jauninājumu starpā, ir ieviesta depozīta sistēma attiecībā uz noteiktu iesniegumu iesniegšanu iepirkumu uzraudzības birojā.

Līdz šim pretendenti/kandidāti varēja brīvi, bez finanšu ierobežojumiem sūdzēties Iepirkumu uzraudzības birojā par pasūtītāju iepirkumu komisiju lēmumiem, taču kopš 2017. gada 1. marta sabiedrībām būs jāreķinās ar finansiālu ierobežojumu un vajadzību maksāt noteiktu naudas summu atkarībā no konkrētā iepirkuma.

Jaunā depozīta sistēma

Kā jau teikts iepriekš, no š.g. 1. marta brīvība apstrīdēt iepirkumu rezultātus tiek ierobežota, kas, nepāšaubāmi, samazinās iepirkumu apstrīdēšanas skaitu, līdz ar to arī samazinās Iepirkumu uzraudzības biroja noslozdi, izskatot apstrīdēšanas iesniegumus.

Turpmāk par jebkuru tāda iesnieguma iesniegšanu, ar kuru tiek apstrīdēta pasūtītāja vai tā iepirkumu komisijas darbība, būs jāsamaksā depozīts. Samaksu varēs veikt trijos veidos:

- (1) ar naudas pārskaitījumu,
- (2) bankas garantiju,
- (3) apdrošināšanas polisi.

Depozīts būs jāiemaksā vai jāiesniedz līdz ar iesnieguma iesniegšanu Iepirkumu uzraudzības birojā, pretējā gadījumā iesniegums tiks atstāts bez izskatīšanas.

Nepieciešams norādīt, ka **depozīts nebūs jāmaksā tad, ja apstrīdētas tiks iepirkuma prasības (piemēram, nolikums vai tehniskās specifikācijas), kā arī iepirkuma procedūras pārtraukšanas apstrīdēšanas gadījumā.** Tātad depozīts faktiski ir vērsti uz iepirkuma rezultātu apstrīdēšanu.

Depozītam ir paredzēta likme 0,5% no paredzamās līgumcenas, tai pašā laikā nosakot maksimālo robežu 15 000 EUR apmērā būvdarbu līgumiem un 840 EUR pakalpojumu un piegādes līgumiem. Ja līgumcena nebūs noteikta, tad par būvdarbu līguma konkursiem būs jāmaksā 3400 EUR, bet par pārējiem līgumiem – 840 EUR. Sakarā ar minēto, visticamāk, pasūtītāji sāks biežāk būvdarbu konkur-

su nolikumos rakstīt prognozējamo līgumcenu, lai būtu lielāka depozīta summa un tas samazinātu risku konkursa rezultātu apstrīdēšanai.

Samaksāto vai iesniegto depozītu varēs atgūt šādos četros gadījumos.

Pirmais gadījums būs tad, ja iesniegums būs pamatots un Iesniegumu izskatīšanas komisija aizlieds slēgt iepirkuma līguma vai vispārīgo vienošanos vai tiks atcelta iepirkuma izbeigšana. Šeit ir nepieciešams norādīt uz vienu gadījumu, kad pamatota iesnieguma gadījumā pretendents/kandidāts tomēr var zaudēt iemaksāto depozītu. Proti, Publisko iepirkumu likuma 71. panta otrās daļas 1. punkts paredz iespēju, ka pretendenta/kandidāta iesniegums var tikt atzīts par pamatotu, bet konstatētie pārkāpumi nav bijuši pietiekami, lai aizliestu slēgt iepirkuma līgumu. Kā piemērs varētu būt gadījums, kad pretendents ir nepamatoti izslēgts no dalības konkursā, bet attiecīgā pretendenta piedāvātā cena nav zemākā, līdz ar to tam nav izredzes iegūt līguma slēgšanas tiesības. Tomēr pretendents personīgu apsvērumu dēļ vēlas panākt, lai nepareizais pasūtītāja lēmums par tā izslēgšanu tiktu atcelts, tai pašā laikā nevēloties, lai tiktu apturēta iepirkuma procedūra. Līdz šim, iesniedzot jebkādu iesniegumu par pārkāpumu procedūru, pasūtītājs nedrīkst slēgt iepirkuma līgumu, kamēr Iesniegumu izskatīšanas komisija nav pieņēmusi attiecīgu lēmumu. Līdz ar to šādi iesniegumi tiks iesniegti ārkārtīgi reti.

Otrs gadījums depozīta atmaksai būs tad, ja iesniegums tiks atstāts bez izskatīšanas. Piemēram, ja Iepirkumu uzraudzības birojs no iesnieguma satura jau redzēs, ka tas ir acīmredzami noraidāms.

Trešais gadījums būs tad, ja pasūtītājs būs novērsis pārkāpumus pirms iesnieguma izskatīšanas un sakarā ar to iesniegums būs atsaukts. Kā liecina prakse, šādi gadījumi noteikti nav bieži un pasūtītāji reti kad piekrīt iesniedzēja argumentiem.

Ceturtais un pēdējais gadījums, kad depozīts ir jāatgriež, ir tad, ja tiesa ar spriedumu ir uzdevusi

**Māris
Brizgo,**
zvērīnāts
advokāts,
zvērīnātu
advokātu
birojs
Kļaviņš Ellex

depozītu atgriezt. Šis gadījums noteikti palielinās Iepirkumu uzraudzības biroja Iesniegumu izskatīšanas komisijas lēmumu, ar kuru iesniegumi būs atzīti par nepamatotiem, pārsūdzību Administratīvajā rajona tiesā, jo iesnieguma noraidīšanas gadījumā tas būs vienīgais veids, kā panākt depozīta atgriešanu. Grūti teikt, vai tas būtiski palielinās tiesā iesniegto pieteikumu skaitu, skaidrība būs tikai 2018. gadā, kad būs apkopota tiesu statistika.

Depozīts ir vērst uz to, lai ierobežotu nepamatotu iesniegumu iesniegšanu, kas kavē iepirkuma līgumu noslēgšanu un budžeta līdzekļu savlaicīgu apguvi. Skaidrs, ka depozīts atturēs arī pamatotu iesniegumu gatavošanu un iesniegšanu, jo ne vienmēr var viennozīmīgi izvērtēt izredzes uzvarēt. Manuprāt, depozīts nesamērīgi ietekmēs to pretendentu/kandidātu konstitucionālās tiesības, kurus pasūtītājs būs atzinis par neatbilstošiem konkursa prasībām un kuri vēlētos apstrīdēt šādu pasūtītāja lēmumu. Šobrīd likums pretendentus/kandidātus, kas cīnās pret savu izslēgšanu un kuru piedāvājums ir konkurētspējīgs, pielīdzina tiem pretendentiem/kandidātiem, kas atbilst visām konkursa prasībām un kas apstrīd tikai līguma tiesību piešķiršanu uzvarētājam. Kārtībā, kas bija piedāvāta sākotnējā valdības likumprojektā, šķiet, bija samērīgāka un mazāk ierobežojoša.

Paredzams, ka līdz ar depozīta sistēmas ieviešanu pastiprināsies arī pretendentu/kandidātu prasības pret juridisko pakalpojumu sniedzējiem novērtēt un garantēt izredzes iesnieguma apmērīnāšanai Iepirkumu uzraudzības biroja Iesniegumu izskatīšanas komisijā. Līdz šim sabiedrības riskēja tikai ar samaksāto atlīdzību juridisko pakalpojumu sniedzējam, turpmāk riskēt nāksies arī ar iemaksāto depozīta summu, tāpēc sabiedrības vēlies rūpīgāk vērtēt savas izredzes uzvarēt strīdā.

Valdības piedāvātā kārtība

Nepieciešams norādīt, ka darba grupas izstrādātais un valdības apstiprinātais Publisko iepirkumu

14. februārī 19.00
Rīgas Latviešu biedrības namā,
Merķeļa ielā 13

Valentīndienas koncerts

Āk, mīlestība, mīlestība!

Sonora Vaice (soprāns)
Jānis Kurševs (tenors)
Nauris Indzeris (jurista
PADOMS)
Operetes orķestris
diriģents **Guntars Bernāts**

Programmā visskaistākā populāru operešu,
itāļu - neapolitāņu komponistu mūzika

Pārsteigumi

Biļetes **BIĻEŠU PARADĪZES** kasēs
www.operetesfonds.lv
Tālrunis informācijai (+371 25123145)

ATBALSTĪTĀJI

INFORMATĪVIE ATBALSTĪTĀJI

NEATKARĪGĀ

Māja

ra.lv

LATVIJAS AVĪZE

Nr. 2 (44), 2017. gada februāris 13

- likumprojekts, kas tika iesniegts Saeimā, būtiski atšķirās no izsludinātā likuma varianta.

Sākotnēji valdība nevēlējās ierobežot pilnībā visus iesniegumus, kas tiktu iesniegti Iepirkumu uzraudzības birojā, bet ļaut katram pretendētājam/kandidātam divpadsmit mēnešu periodā iesniegt vismaz vienu iesniegumu, nemaksājot par to depozītu. Proti, izveidot depozīta sistēmu tā, lai tā neskaru tos pretendētājus/kandidātus, kas nerīkojas ļaunprātīgi un kuru mērķis ir patiesi panākt taisnīgu lēmumu. Sistēma būtu bijusi vērsta pret tiem, kam apstrīdēšana kļuvusi jau par sava veida „sportu”.

Likumprojekts paredzēja, ka depozīts jāmaksā tikai tad, ja iesnieguma iesniegšanas brīdī iepriekšējā divpadsmit mēnešu periodā pretendents/kandidāts ir iesniedzis vismaz vienu nepamatotu iesniegumu.

Tāpat svarīgi saprast, ka praksi veido ne tikai pamatotie iesniegumi, bet arī nepamatotie iesniegumi, jo lēmumi par šādiem iesniegumiem kalpo kā ziņa pārējiem.

JURISTA PADOMS

Saeimas komisijās diskusija bija par iesniegumu skaitu, no kura sākot būtu piemērojams depozīts, proti, viens vai divi iesniegumi. Jānorāda, ka Saeimas Juridiskais birojs uzskatīja, ka divu iesniegumu sliekšņa noteikšana varētu būt samērīgāks līdzeklis.

No prakses veidošanas viedokļa likumprojektā paredzētā sistēma noteikti būtu bijusi labāka, jo dotu iespēju Iepirkumu uzraudzības birojam vairāk izskatīt arī tādus gadījumus, kur atbilde nav viennozīmīga. Šobrīd, kad iesniedzējs nav līdz galam pārliecināts par iesnieguma pamatotību, depozīta esamība noteikti nemudina viņu pieņemt lēmumu par iesnieguma iesniegšanu. Savukārt likumprojektā iestrādātajā kārtībā, visticamāk, iesniedzējs nešaubītos un iesniegumu iesniegtu. Tāpat svarīgi saprast, ka praksi veido ne tikai pamatotie iesniegumi, bet arī nepamatotie iesniegumi, jo lēmumi par šādiem iesniegumiem kalpo kā ziņa pārējiem.

Ieskats vēsturē

Mēģinājums ieviest depozīta sistēmu iepirkumos jau ir bijis 2009. gadā, kad Saeimā tika pieņemti grozījumi Publisko iepirkumu likumā, ieviešot pantu 83.² pantu – „Iesnieguma nodrošinājums”. Diemžēl toreiz mēģinājums bija neveiksmīgs un minētie grozījumi tika atcelti Satversmes tiesā.

Satversmes tiesa ar savu spriedumu lietā Nr. 2009–77–01 atzina, ka **nodrošinājuma sistēmas ieviešanai ir legītims mērķis, jo šāda sistēma nodrošina publiskā iepirkuma procedūras ātrumu un efektivitāti un mazina apzināti nepamatotu ie-**

sniegumu skaitu.

Tāpat Satversmes tiesa izcēla īpašo Iepirkumu uzraudzības biroja lomu, apstiprinot, ka tiesības vērsties ar iesniegumu Iepirkumu uzraudzības birojā ir vienīgais efektīvais pasūtītāja lēmumu un rīcības apstrīdēšanas līdzeklis. Šādā kontekstā Satversmes tiesa noteica, ka ārkārtīgi svarīgi ievērot samērīgumu, jo, nesamērīgi ierobežojot iespējas apstrīdēt lēmumus un samazinot iesniegto iesniegumu skaitu, netiek nodrošināts likumdevēja mērķis – veicināt iepirkuma procedūras efektivitāti.

Iesnieguma nodrošinājums tika atcelts tikai viena iemesla dēļ – atbilstoši atceltajam 83.² pantam bija iespējams iesniegt iesniegumu un tad to atsaukt līdz izskatīšanai pēc būtības, neriskējot ar iemaksāto nodrošinājumu.

Pieņemtajā jaunajā Publisko iepirkumu likumā minētais Satversmes tiesas norādītais trūkums ir labots un **iesnieguma atsaukšana bez jebkāda pamata faktiski nozīmētu iemaksātā depozīta zaudēšanu.**

Satversmes tiesa 2010. gadā nevērtēja nodrošinājuma apmēra atbilstību Satversmei, jo summas nebija ietvertas likuma tekstā un tās noteica Ministru kabineta noteikumi. Salīdzinot 2009. gadā Ministru kabineta noteiktās nodrošinājuma summas ar jaunā Publisko iepirkumu likuma 70. pantā noteiktajām depozīta summām, būtiski atšķiras tikai summas, kas piemērojamas piegādes un pakalpojumu iepirkumu līgumu gadījumos. Proti, 2009. gadā būvdarbiem maksimālā nodrošinājuma summa bija 14 228 EUR (tagad – 15 000 EUR), bet piegādēm un pakalpojumiem – maksimālā summa bija 1422 EUR (tagad 840 EUR).

Secinājumi

Saeimas pieņemtā depozīta sistēma, kas stāties spēkā no 2017. gada 1. marta, ne ar ko īpašu neatšķiras no 2009. gadā pieņemtās iesnieguma nodrošinājuma sistēmas. Saeima ir novērsusi tikai to trūkumu, uz ko Satversmes tiesa tieši norādīja savā spriedumā. Satversmes tiesa 2010. gadā nevarēja vērtēt nodrošinājuma summu samērīgumu, jo tās bija noteiktas Ministru kabineta noteikumos, kas netika apstrīdēti ar konstitucionālo sūdzību.

Lasot Satversmes tiesas spriedumu, šķiet, ka **tiesa ir centusies pateikt, ka nav jācinās ar iesniegumu iesniegšanu, bet gan jāmaca pasūtītāji pareizi plānot iepirkumus – ieklāņojot arī apstrīdēšanu Iepirkumu uzraudzības birojā.**

Nemot vērā, ka iesnieguma iesniegšana Iepirkumu uzraudzības birojā ir vienīgais efektīvais pasūtītāja lēmumu un rīcības apstrīdēšanas līdzeklis, kā arī tas efektīvi labo kļūdas iepirkumos, tādā veidā novēršot valstij negatīvas finansiālas sekas, un nepamatotu iesniegumu gadījumos noteikti palielināsies tiesas slodze, Satversmes tiesai varētu būt pamats vērtēt, vai noteiktais depozīta summas sliekšnis nav nesamērīgi augsts un, piemēram, vai tas nesamērīgi neierobežo to pretendentu/kandidātu tiesības, kas vēlas apstrīdēt savu izslēgšanu no konkursa. **J P**

Materiāls tapis sadarbībā ar

**Klavins
Ellex**[®]